

Millaiseen Viroon suomalaisia houkutellaan?

Terhi Pääskylä-Malmströmin uudessa matkaoppaassa ei esitellä vain arkkitehtuurin helmiä tai keskiaikaisia linnantorneja. Mukana on myös rosoisempi Viro, joka herättää suomalaisissa uteliaisuutta. Tapio Mäkeläisen matkaopassarja sen sijaan sisältää kaikki perinteiset turistikohteet.

Ekstriimin alku ja loppu

Terhi Pääskylä-Malmström: Extreme Eesti. Svalbooks, 2012.

Terhi Pääskylä-Malmströmin opas panee kysymään, mistä "ekstriimi" alkaa ja mihin se loppuu. Ja ennen kaikkea – mitä se on, sillä teos on melkoinen sillisalaatti erilaisista paikoista ja kokemuksista. Kaikki ne tarjotaan lukijalle ikään kuin uutena keksintönä.

Näin myös *Extreme Eestin* käyttöohjeen mukaan, jossa tunnustetaan, että eniten ohjaavana periaatteena on estofiilisyyden ohella toiminut sattuma. Se näkyy paikkojen valinnassa selvästi, ja puolustukseksi voi vain todeta, että samaa kamaa riittää hyvin toiseenkin kirjaan. Raikkaan esitystavan turvin tekijä onnistuu silti luomaan illuusion "erilaisesta etelästä" ja uusista kohteista.

Ekstriimin käsittekin tarkentuu luottaessa. Muista oppaista ovat jo tuttuja rakkaus rähjäisyyteen ja syrjäseutuihin, rajavartiotorneihin, raunioihin, saunoihin, outouksiin – kohteiden noukinta sieltä, mistä ei heti osaisi etsiä. Erikoisin aluevaltaus lienee käynnit paikkakunnilla, joiden nimi on "suomea": Visusti, Pakaste, Kulli. Kovin erikoinen, saati uusi löytö se ei vironharrastajille ole mutta virkistävä oppaissa.

Kirjan miinuspuolelle jää rakenteen epätasaisuus siinä mielessä, että "ekstriimin" rinnalle kuljetellaan turhan tavalisia kohteita samalla kun koetetaan kattaa koko maa. Sen sijaan olisi voinut uskoa omaan linjaukseen ja pysytellä äärimmäisyyksien parissa. Kuten edellä vihjasin, suo Viro siihen hyvät mahdollisuudet. Sen sijaan että suotta suurennella Muhun saaren vähäpätöistä ekstriimiyttä, olisin keskittynyt muuhun Saarenmaahan ja kohteisiin, joista kirjassa ei ole nyt riviäkään. Paikkaansa tosin puolustavat vaikkapa Kiipsaaren majakka – ehdottomasti! – mutta linjaus on vielä hakuksessa.

Extreme Eesti on tyyliään rento ja luettava. Kevyt se on siinä mielessä, että asiatiedoissa pääsisi helposti syvemmälle, mediaseksikkäintä arvailua voisi karsia ja pientä vipatusta on termeissäkin. Se kaikki on kuitenkin tavallista. Yleisarvioni kirjasta on myönteinen.

Hannu Oittinen

Tapion matkassa idylliseen Viroon

Tapio Mäkeläinen: Tapion matkassa Kuressaareen. Solnessi Arhitektuurikirjastus, 2013.

Tapio Mäkeläinen: Tapion matkassa Pärnuun. Solnessi Arhitektuurikirjastus, 2012.

Tapion matkassa ei tarvitse pelätä, että unohtaisi jonkin tärkeistä nähtävyyksistä. Sarjan oppaat ovat perusteellisia hakuteoksia kaupunkien uusista ja vanhoista kohteista. Ensimmäinen opas esittelee Pärnuä, toinen Kuressaarta ja kolmas, kesäkuussa ilmestyvä Tarttoa.

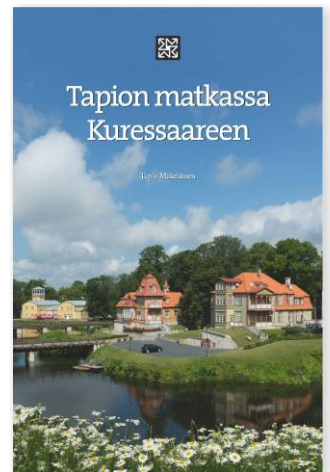
Tapio Mäkeläisellä on vuosikymmenten kokemus kulttuurityöstä Viron ja Suomen välillä, ja hän kirjoittaa kulttuurista, historiasta ja arkkitehtuurista kiinnostuneelle lukijalle. Onnistunutta matkaa suunnitteleva löytää oppaista myös tiedot hyvistä ravintoloista ja majapaikoista. Isot värikuvat ovat omiaan luomaan idyllistä tunnelmaa. Yleisote onkin positiivinen: Viro on kaunis maa ja opas esittelee sen todelliset helmet.

Virolaisille kirjan ulkoasu on tuttu saman kustantajan kirjasarjasta *Jalutaja teekond* ("kävelijän matkareitti"). Kirjat ovat miellyttäviä ja helposti selailtavia. Lyöntivirheistä ja niin sanotuista suloisista virolaisvirheistä ei mielestäni ole syytä pitää meteliä – tekeväälle sattuu.

Kirjat tarjoavat kiinnostavia yksityiskohtia. Tiesittekö esimerkiksi, että Kuressaare nimettiin vuonna 1952 uudelleen Kingissepaksi saarenmaalaisen kommunistijohtajan mukaan, aivan kuten myös Inkerinmaan länsiosassa sijaitseva Jamburg eli Jaama Kingseppiksi vuonna 1922? Ja oletteko tulleet ajatelleeksi, että Karja-kadun nimi viittaa karjan vanhaan kulkureittiin kaupungista laitumelle ja Posti-katu postireittiin.

Laadukkaan kuvituksen ja luottamusta herättävän tietomäärän rinnalla kirjasarja ei kuitenkaan tarjoa mitään uutta näkökulmaa Viroon. Turistille näytetään sitä samaa Viroa, jota olemme tottuneet näkemään matkatoimistojen mainosesityksissä. Rosot ja roskat on siivottu pois. Vastaako se kävijöiden todellisia elämyksiä, jää jokaisen itse päätettäväksi.

Anniina Ljokkoi

Haapsalustakin on suomenkielinen matkaopas

Merja Aho ja Hannu Oittinen: *Matkakohteena Haapsalu. Läänemaa, Vormsi ja Hiidenmaa. Tallinna-kustannus Oy, Tallinna 2009.*

Haapsalu-oppaan tekijät ovat suomalaisia, mutta Virossa samalla paikallisia: Helsingissä asuvalla Merja Aholla on kesäasunto Haapsalun lähellä ja Hannu Oittinen asuu Tallinnassa. Kirjoittajat eivät siis ole Haapsalussa vain kylässä; he ovat ottaneet sen omakseen.

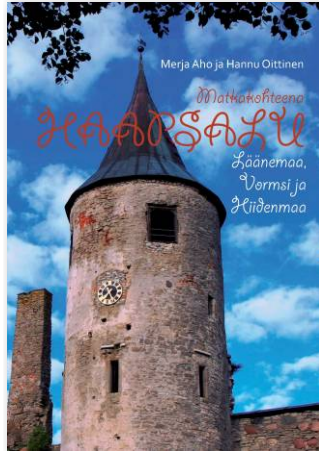
Opas alkaa kuin tunnollinen kouluesitelmä: ensin luetellaan alueen paikannimet, ihmisten ja saarten lukumäärät ja rantaviivan pituus. Sen jälkeen kerronta pääsee vauhtiin ja antaa pikkukaupungista elävän kuvan – sekä turistien että paikallisten näkökulmasta. Haapsalun kaupungin lisäksi mukaan on otettu myös ympäröivää Länsi-Viron maakuntaa sekä Vormsi ja Hiidenmaa. Valinta on hyvä, sillä lyhyiden välimatkojen maassa turistin kannattaa poiketa myös kaupungin ulkopuolelle.

Parasta oppaassa on kirjoittajien syvälinen kulttuurin- ja kirjallisuudentuntemus. Vanhat myytit ja niiden uudemmat versiot kiehtovat varmasti kokenuttakin Haapsalun kävijää. Kylpylöiden historian esittely sitoo ne kaupungin kulttuurihistoriaan ja antaa hemmottelulomalle tai lääkärin suosittelomalle mutahoidolle syvemmän merkityksen.

Matkaoppaita koskeva ikuisuuskytymys on, miten paljon niihin kannattaa laittaa täsmäohjeita matkailijalle. Netistä googlaamaan tottunutta eivät vakuuta muutaman vuoden takaiset bussireitit. Varsin tyypillinen matkailijan kokemus on, että kirjassa kaupungin helmeksi mainostettu kahvila on kiinni, kun se lopulta löytyy.

Tiedon vanhenemisen voisi välttää, jos painettavan matkaoppaan kerronta muotoiltaisii kirjoittajan kokemuksiksi. Näin opas virittäisi lukijan oikealle taajuudelle aistimaan paikan henkeä. Jos yksityiskohdat sitoo kirjoittamishetken ajankohtaan, ne eivät vanhentuessaan lyhennä matkaoppaan käyttöikä, vaan päinvastoin tekevät siitä verrattoman ajankuvauksen.

Annina Ljokkoi

Millaiseen Suomeen Virosta reissataan?

Tallinnassa, Kristiinekeskuksessa sijaitsevassa Apollon kirjakaupassa minun yllättää se, että matkakirjojen osastolta ei tahdo löytyä matkaoppaita Suomeen. Suomi on aikojen alusta ollut virolaisten ykköskohde, mutta kirjakaupan hyllyllä komeilevat nyt oppaat Lontooseen ja Kiinaan.

Tallinnan suurimmassa, tai ainakin edustavimmassa kirjakaupassa Virukeskuksen Rahva Raamatussa tilanne on vähän parempi. Huippuosittuun kirjasarjaan kuuluva **Kaja Saksakulm Tamperen Minu Soome** („minun Suomi”) on loppuunmyyty, mutta löydän pari perinteistä matkaopasta.

Tõnu Tuulasin Avastamas Soomet („löytöretkellä Suomesa”) kertoo suurin kuvin sen, mistä virolaiset haaveilevat – tuhansien järvien kalastusmahdollisuudet, rannikon syksyiset rapujuhlat, syksyn ruska-aika ja oikea talvi. Virosta käsin Suomi on suuri, puhdas ja hyvinvoiva. Suomalaista luontoa ja yhteiskuntaa esittelee myös **Rain Koolin Kange ja karge Soome** („sisukas ja raikas Suomi”).

Proosallisemman Suomi-kuvan antaa toimittaja **Sami Lotilan** opasteos **Kasutusjuhend Soome** („käyttöopas Suomeen”). Lotilan kirjan kysynnälle antaa selityksen heti vierestä löytyvä teos **Kuidas töötada teises riigis** („opas työhön ulkomailla”). Virolaiset kun eivät paiski töitä päästäkseen lomalle Suomeen, vaan käyvät Suomessa töissä saadakseen viettää lomaa kotimaassaan Virossa. Lotilan tällä kertaa asialliseen tyyliin tarjoamat tiedot ja neuvot kuluu varmasti käyttöön.

Venäjänkieliseltä hyllyltä löytyy kaksi puhelinluetteloa muistuttavaa **Finpages**-katalogia. Niistä löytyvät hotellit, ravintolat ja kaikki muu, mitä turisti tarvitsee. Netissä aamusta iltaan roikkuvan on vaikea ymmärtää, kuka selaa ravintolavinkkejä paksusta katalogista, mutta se tiedetään, että venäläisten turistien määrä Suomessa kasvaa.

Annina Ljokkoi

Extreme Eestin kirjoittaja on bongannut Paldiskista armeijan jättämän bunkkerin, joka on vallattu iloisiin väreihin. Kohde kertoo alueen historiasta. Kuva: Terhi Pääskylä-Malmström